Yatırımda Yabancı Mahkeme Şartı

MAHKEME	KARAR TARİHİ	SONUÇ
Yargıtay 11. Hukuk Dairesi	04.12.2025	Bozma

ESAS NO	KARAR NO	İLGİLİ HÜKÜMLER
2025/2318	2025/7273	MÖHUK 47, HMK 362/1-c, HMK 19/2, HMK 373/1

ÖZET

Otel projesi için 3.000.000 USD aktaran yatırımcının itirazın iptali davasında, uyuşmazlıkları İngiltere mahkemelerine bırakan yazılı şart MÖHUK 47 uyarınca geçerli sayıldı; HMK 362/1-c'nin iç hukuka ilişkin olduğu belirtilerek davanın usulden reddi gerektiğinden karar bozuldu.

Bu kararın özeti ve değerlendirmesi
savun.av.tr/yabanci-mahkeme-yetki-sarti-yatirim-kredisi-2025-7273/ →

Karar metni

Yargıtay Karar Arama sisteminde yayımlandığı hâliyle, değiştirilmeden aktarılmıştır. Taraf adları kaynakta anonimdir.

11. Hukuk Dairesi 2025/2318 E. , 2025/7273 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ : ... Bölge Adliye Mahkemesi 16. Hukuk Dairesi

SAYISI : 2024/161 Esas, 2025/9 Karar

HÜKÜM : Esastan ret

Bölge Adliye Mahkemesi kararı, Yargıtayca duruşma istemli olarak taraf vekilleri tarafından temyiz edilmekle; temyiz şartı ve diğer usul eksiklikleri yönünden yapılan ön inceleme sonucunda, temyiz dilekçesinin kabulüne karar verildi. Duruşma için belirlenen 02.12.2025 günü hazır bulunan davacı vekili Avukat ... ve davalı vekili Avukat ... dinlenildikten sonra duruşmalı işlerin yoğunluğu ve süre darlığından ötürü işin incelenerek karara bağlanması ileriye bırakıldı. Tetkik Hâkimi tarafından hazırlanan rapor dinlendikten sonra dosyadaki belgeler incelenip, gereği düşünüldü.

KARAR

I. DAVA

Davacı vekili dava dilekçesinde; taraflar arasında 09.06.2011 tarihli Kredi ve Karşılıklı Edim Sözleşmesi ve 30.09.2011 tarihinde ek sözleşme düzenlendiğini, sözleşmede müvekkilinin yatırımcı-kredi veren, davalının da kredi alan olduğunu, sözleşmenin giriş bölümünde kredi alan davalı şirketin sahibi olduğu 5 adet taşınmazın eksiksiz şekilde yeniden inşaasına bağlı olarak 5 yıldızlı hotel inşaatının proje geliştirmesinin hedeflendiğini, müvekkilinin inşaat projesi kapsamında gerekli mimari izinlerin ve inşaat izinlerinin alınması için davalının hesabına 2.000.000,00 USD transfer edeceğinin, 9 aylık kredi süresinin sonunda kredi alan tarafından müvekkiline geri ödeneceğinin kararlaştırıldığını, 30.09.2011 tarihli ek sözleşme ile müvekkilince gönderilecek rakamın 3.000.000,00 USD'ye çıkarıldığını, müvekkilinin 10.06.2011 tarihinde 867.750,00 USD, 17.06.2011 tarihinde 1.132.250,00 USD, 30.09.2011 tarihinde 1.000.000,00 USD transfer ettiğini, davalının sözleşmeye aykırı davrandığını, davalının krediyi geri ödeme borcu doğmasına rağmen müvekkiline ödeme yapmadığını, sözleşmede öngörülen proje şirketi 1 ve proje şirketi 2 olarak ifade edilen şirketlerin kurulması aşamasına geçilmediğini, sözleşmenin 1.11. maddesine göre bu şartlardan birinin sözleşmenin imzasından sonra 90 gün içerisinde yerine getirilmemesi durumunda, kredinin, üç aylık sürenin tamamlanmasının ardından 7 iş günü içerisinde işlemiş faiz olmaksızın eksiksiz olarak kredi alan tarafından müvekkiline geri ödenmek zorunda olduğunu, sözleşmenin 3.3. maddesine göre kredi alanın, kredi süresinin son gününden önce kredi tutarını, kredi verene geri ödeyeceğini, kredi süresinin 2.1. maddede, sözleşmenin imza tarihinden itibaren 9 ay olarak tanımlandığını, imza tarihinden itibaren 9 ay geçmiş olmasına rağmen kredinin müvekkiline geri ödenmediğini, sözleşmenin imzalanması aşamasında davalıya ait olduğu beyan edilen taşınmazların davalıya ait olmadığının ortaya çıktığını, taşınmazda üçüncü kişi lehine ipotek tesis edildiğini, davalının 21.11.2011 tarihinde ... A.Ş. ve ...ve Yatırım A.Ş. unvanlı 2 şirketi tescil ettirdiğini, ... A.Ş.'yi kuruluşundan sonra %20 ek hisse çıkarıp dava dışı bir şirkete devrettiğini, dava dışı şirket lehine taşınmazlarda ipotek tesis edildiğini, tüm bu işlemlerin müvekkilinden gizlendiğini, davalının kötüniyetli olduğunu, müvekkilince davalıya gönderilen e-posta ile "davalının edimlerini yerine getirmediği, kredinin geri ödenmesi gerektiği, bu şartlar altında devam etmesinin mümkün olmayacağı" hususlarının davalıya bildirildiğini, alacağın tahsili için başlatılan icra takibine davalının itiraz ettiğini, davalının sözleşmedeki yetki şartının geçersiz olduğuna dair itirazın da yerinde olmadığını ileri sürerek itirazın iptaline, takibin devamına, inkâr tazminatına hükmedilmesini talep etmiştir.

II. CEVAP

Davalı vekili cevap dilekçesinde; sözleşmenin 6.1 ve 6.3. maddeleriyle İngiliz Hukukunun uygulanacağı ve İngiliz Mahkemelerinin yetkili olduğunun kararlaştırıldığını, davacının kendi yükümlülüklerini yerine getirmediğini, davacının proje şirket 1'e 6 ay içerisinde 10.000.000,00 USD transfer etmekle yükümlü olduğunu, davacının ödediği meblağ oranında azınlık hissesine sahip olması hususunda tarafların mutabık kaldığını, aradan 5 yıl geçtikten sonra dava açılmasının kötüniyetli olduğunu savunarak davanın reddini istemiştir.

III. İLK DERECE MAHKEMESİ KARARI

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararı ile taraflar arasındaki sözleşmenin 6. maddesinde İngiliz Hukukunun seçildiği, uyuşmazlığın İngiliz Hukukuna göre

çözülmesi gerektiği, taraflar arasında bir para borcunun olup olmadığı ve ödenip ödenmediği konusu ile bu para borcunun hangi vadede ödeneceği, ödenmemesinin sonuçlarının İngiliz Hukukunda Late Payment of Commercial Debts (interests) Act 1998 başlıklı Kanunda düzenlendiği, söz konusu Kanun'un, ticari borçlarda temerrüt konusunu düzenlediği, Kanun'un 12. maddesinde İngiltere ile bağlantısı olmayan ya da tarafların seçimi dışında İngiliz hukukunun uygulanmasını gerektirir bir durum olmaması halinde bu Kanun'un uygulanmayacağı hususuna yer verildiği, söz konusu İngiliz hukukunun ilgili düzenlemesinin işbu davada taraflar arasındaki sözleşme hükümlerinin uygulanmasını engeller bir hüküm de içermediği, usule ilişkin uyuşmazlıklarda uygulanacak hukukun Türk Hukuku olduğu, bilirkişi raporundaki tespitlere göre beş yıldızlı otelin inşaası için öncelikle 5 ayrı parselin mülkiyetinin davalı şirkete geçirilmesi, bu parsellerin birleştirilerek tek parsel haline getirilmesi, imar planına uygun mimari projelerin hazırlanması, Belediye ve Anıtlar Kurulu'nun onayına sunulması vb. işlemler ile sözleşme ile amaçlanan hedeflere ulaştıracak şirketlerin kurulması konularında bir ilerleme sağlanabildiğine ilişkin kanıtların davalı tarafça dosyaya sunulamadığı, taraflarca sözleşmenin fesih edildiğine ilişkin bir ihtarname de olmadığı, bununla birlikte davalı vekilinin ibraz ettiği 25.12.2019 tarihli dilekçesinde alacaklı ile ilişkilerinin şirket ortağı, Moskova'da yerleşik ... aracılığıyla yürüttüklerini, ... ve ...ile ...un birlikte proje geliştirdiklerini, Türkiye'deki projenin önünü açmak ve yurtdışı piyasalarda ticari itibarı sarsmamak amacıyla ..., ... ile görüşme yaparak 3.000.000,00 USD'yi ...a 2014 yılı Aralık ayında ödediklerini belirttiği, bu beyanın bağlantılı bileşik ikrar mahiyetinde olduğu, ödeme iddiasının ispat külfeti davalı tarafta olup ödeme iddiasıyla ilgili dosyaya sunulmuş belge ve delil bulunmadığı, davalı tarafça davacıya yemin teklif edildiği, davacının yemini eda ettiği gerekçesiyle davanın kısmen kabulüne, davalının 3.000.000,00 USD asıl alacak kısmı yönünden itirazın iptaline, takibin 3.000.000,00 USD asıl alacak yönünden devamına, fazlaya ilişkin talebin reddine, asıl alacağın %20'si oranında 2.293.364,46 TL icra inkâr tazminatının davalıdan alınarak davacıya verilmesine karar verilmiş, hüküm, taraf vekillerince istinaf edilmiştir.

IV. İSTİNAF

Bölge Adliye Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararı ile davalı tarafça İngiltere mahkemelerinin yetkili olduğu ileri sürülmüş ise de daha önce Dairenin yetkiye ilişkin verdiği karar kesin olduğundan bu konuda yeniden değerlendirme yapılmadığı, Türk Mahkemelerinde yapılan yargılamalarda 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanun'un (HMK) uygulanması gerektiği, takibe ve davaya konu edilen, davacı tarafından davalıya ödendiği konusunda taraflar arasında ihtilaf bulunmayan 3.000.000,00 USD'nin davacı ile davalının bağlantı kurmasına aracılık eden dava dışı kişiye gönderildiği, bu şekilde davacıya ödendiğinin beyan edildiği, bu konuda davacıya yemin teklif edildiği, davacının "paranın kendisine doğrudan ya da dava dışı kişi aracılığıyla ödenmediğine" dair yemin ettiği, bu durumda davalının, "davacı sözleşmede kendisine yüklenen edimleri yerine getirmediğinden, ödediği paranın iadesini isteyemeyeceği, İngiltere hukukunun karşılıklı edimler içeren sözleşmelere ilişkin mevzuatının uygulanması gerektiğine" dair savunmalarda bulunamayacağı, davalının, dava konusu parayı davacıya doğrudan ya da dava dışı kişi aracılığıyla ödediğini ispatlayamadığı, her ne kadar sözleşmede kredi süresinin 9 ay olduğu kabul edilmişse de sözleşmenin her iki tarafa da bazı edimler yüklediği, sözleşmenin 1.2, 1.7 ve 1.9. maddelerindeki işlemlerin yerine getirilmesinden sonra kredi alan davalı tarafından geri

ödeneceğinin yazılı olduğu, tarafların iradesinin her halükarda 9 ay sonra kredinin iade edileceği amacını taşımadığı, bu nedenle davalıya paranın iadesi için ihtarname gönderilmeksizin temerrüde düştüğünden söz edilemeyeceği, icra takibinden önce davalıya bu konuda ihtar gönderilmediği, bu nedenle Mahkemece faizle ilgili istemin reddine karar verilmesinin yerinde olduğu gerekçesiyle taraf vekillerinin istinaf başvurularının esastan reddine karar verilmiş, hüküm, taraf vekillerince temyiz edilmiştir.

V. TEMYİZ

A. Dava ve Hukuki Nitelendirme

Dava, itirazın iptali istemine ilişkindir.

B. Değerlendirme ve Gerekçe

1.Yukarıda yapılan özetten anlaşılacağı üzere taraflar arasındaki sözleşmenin "Uygulanacak Hukuk ve Tahkim" başlıklı 6. maddesinin 3. bendinde "Tarafların herhangi bir uyuşmazlığa ya da farklılığa dair mutabakata varılamaması halinde işbu uyuşmazlıklar İngiltere Mahkemelerine havale edilecektir" hükmü düzenlenmiştir. Davalı vekili cevap dilekçesinde, bu hükme dayanarak milletlerarası yetki itirazında bulunmuştur. İlk Derece Mahkemesinin 21.12.2016 tarihli 2016/644 E., 2016/1085 K. sayılı kararı ile taraflar arasındaki sözleşmenin 6. maddesinde milletlerarası yetki şartı bulunduğu, İngiltere Mahkemeleri'nin yetkili kılındığı, kararlaştırılan yetki şartının 5718 sayılı Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun'un (MÖHUK) 47. maddesi ve diğer yasal düzenlemelere uygun olduğu, davalı tarafın süresinde ve usulüne uygun olarak yetki itirazında bulunduğu, yetki itirazının yerinde olduğu gerekçesiyle davalı tarafın Mahkemenin milletlerarası yetkisine itirazının kabulü ile dava dilekçesinin Mahkemenin milletlerarası yetkisizliği nedeniyle usulden reddine karar verilmiştir. Söz konusu kararın davacı vekilince istinaf edilmesi üzerine Bölge Adliye Mahkemesinin 28.09.2018 tarihli kararı ile yetki şartının yabancı mahkemenin "belirli olma" kriterini taşımadığı gerekçesiyle İlk Derece Mahkemesi kararının kaldırılmasına dosyanın İlk Derece Mahkemesine iadesine karar verilmiş, Mahkemece uyuşmazlığın esası incelenerek karara bağlanmıştır.

İlk Derece Mahkemesinin, davanın kısmen kabulüne dair verdiği son karara karşı davalı vekili istinaf başvurusunda bulunurken yine milletlerarası yetki itirazını tekrarlamıştır. Bölge Adliye Mahkemesince, davalı vekilinin yetkiye ilişkin itirazı, daha önce İstinaf Dairesinin yetkiye ilişkin verdiği karar kesin olduğundan bu konuda yeniden değerlendirme yapılmadığı gerekçesiyle reddedilmiştir.

Ancak 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun (HMK) 362/1-c bendi uyarınca Bölge Adliye Mahkemelerinin yargı çevresi içinde bulunan ilk derece mahkemeleri arasındaki yetki ve görev uyuşmazlıklarını çözmek için verilen kararlar ile merci tayinine ilişkin kararlar hakkında temyiz yoluna başvurulamayacağına dair hüküm, iç hukuka ilişkin bir düzenleme olup yabancılık unsuru içeren uyuşmazlıklar bakımından MÖHUK hükümleri uygulanacaktır. MÖHUK'un "Yetki anlaşması ve sınırları" başlıklı 47. maddesinde " 1.Yer itibariyle yetkinin münhasır yetki esasına göre tayin edilmediği hâllerde, taraflar, aralarındaki yabancılık unsuru taşıyan ve borç ilişkilerinden doğan

uyuşmazlığın yabancı bir devletin mahkemesinde görülmesi konusunda anlaşabilirler. Anlaşma, yazılı delille ispat edilmesi hâlinde geçerli olur. Dava, ancak yabancı mahkemenin kendisini yetkisiz sayması veya Türk mahkemelerinde yetki itirazında bulunulmaması hâlinde yetkili Türk mahkemesinde görülür.(2) 44, 45... ncı maddelerde belirlenen mahkemelerin yetkisi tarafların anlaşmasıyla bertaraf edilemez.." hükmü düzenlenmiştir.

Dairemizin ve Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun emsal içtihatlarında kabul edildiği üzere "...Yerel uyuşmazlıklarda Türkiye'de bir mahkeme yetkili değilse bir başka mahkeme veya mahkemeler yetkilidir. Bu durumda, yetki itirazında bulunan taraftan yetkili mahkemeyi mutlaka belirtmesini emredici olarak istemekte sorun yoktur. Tarafın kendince yetkili olduğunu düşündüğü mahkemeyi belirtmesi ve bu noktada hâkim tarafından bütün bilgiler ışığında yetki itirazının değerlendirilmesi yerindedir. Ancak yerel uygulama bakımından sorun teşkil etmeyecek bu düzenleme, yabancılık unsuru içeren uyuşmazlıklar bakımından uygulamada sorun yaratabilmektedir. Sorunun çıkış noktası, Türkiye'de yetkili mahkemenin olmaması hâlinde, itirazda bulunan tarafın Türkiye'de yetkili mahkemeyi göstererek itirazda bulunması mümkün değildir. Yabancı bir mahkemenin yetkili olduğu iddiası ile yetki itirazında bulunması durumunda ise Türk hâkimi Türk usul hukuku hükümlerine göre yabancı bir mahkemenin yetkili olup olmadığını tespit edemeyeceğine göre bu noktada sadece Türk hukukuna göre yetki itirazında bulunulan mahkemenin yetkili olup olmadığını değerlendirmesi gerekecektir. Bu sebeple Türk mahkemelerinin uyuşmazlık hakkında milletlerarası yetkisinin bulunmadığı yönündeki itirazlarda, HMK'nın 19/2 hükmü bağlamında yetkili mahkemeyi göstermesi beklenemez ve beklenmemelidir. Hâkim, yetkili mahkeme gösterilmeksizin yapılan itirazı değerlendirmeye almalı ve yetki itirazında bulunulan mahkemenin yetkili olup olmadığını değerlendirmekle yetinmelidir (doktrindeki bir esere atıf). Mahkeme yetki itirazını değerlendirdikten sonra yetki itirazını yerinde görürse, yetkisizlik kararında yetkili mahkemeyi gösterir. Bu düzenleme yabancılık unsuru içermeyen uyuşmazlıklarda yerinde bir düzenlemedir. Ancak yabancılık unsuru içeren uyuşmazlıklarda davalının ilk itirazı üzerine veya kendiliğinden uluslararası yetkiye sahip olmadığı kanısına varan Türk mahkemesi, davanın yetki yönünden reddine karar vermekle yetinir. Mahkemenin kararında, hangi devlet mahkemelerinin uluslararası yetkiye sahip olduğunu bildirmesine ve davanın bu devletin mahkemelerine gönderilmesine karar vermesine gerek yoktur. (doktrindeki bir esere atıf)....". (Dairemizin 14.01.2020 tarihli 2018/3110 E., 2020/372 K. sayılı, 18.03.2025 tarihli 2025/1000 E., 2025/1927 K. sayılı, 15.05.2025 tarihli 2024/5157E., 2025/3433 K. sayılı ilamları, Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 27.09.2023 tarihli 2022/11-772 E., 2023/865 K. sayılı ilamı).

Yapılan açıklamalar ışığında somut olay değerlendirildiğinde, taraflar arasındaki sözleşmenin 6/3. bendinde düzenlen "Tarafların herhangi bir uyuşmazlığa ya da farklılığa dair mutabakata varılamaması halinde işbu uyuşmazlıklar İngiltere Mahkemelerine havale edilecektir" şeklindeki milletlerarası yetki şartı geçerli olduğundan Mahkemece, davalı vekilinin yetki itirazı kabul edilerek dava dilekçesinin Mahkemenin milletlerarası yetkisizliği nedeniyle usulden reddine karar verilmesi gerekirken uyuşmazlığın esasına girilerek yazılı şekilde hüküm kurulması doğru görülmemiş, kararın davalı yararına bozulması gerekmiştir.

2.Bozma sebebine göre davacının vekilinin tüm, davalı vekilinin diğer temyiz itirazlarının incelenmesine şimdilik yer olmadığına karar verilmiştir.

VI. SONUÇ: Yukarıda (1) numaralı bentte açıklanan nedenlerle davalı vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile İlk Derece Mahkemesince verilen karara yönelik istinaf başvurusunun esastan reddine ilişkin Bölge Adliye Mahkemesi kararının BOZULARAK KALDIRILMASINA, (2) numaralı bentte açıklanan nedenlerle davacı vekilinin tüm, davalı vekilinin diğer temyiz itirazlarının incelenmesine şimdilik yer olmadığına, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 373/1 hükmü uyarınca dava dosyasının İlk Derece Mahkemesine, kararın bir örneğinin Bölge Adliye Mahkemesine gönderilmesine, takdir olunan 40.000,00 TL duruşma vekâlet ücretinin davacıdan alınarak davalıya verilmesine, peşin alınan temyiz karar harcının istekleri halinde ilgililere iadesine, 04.12.2025 tarihinde oy birliğiyle karar verildi.